

TÓTH LÁSZLÓ

Kisdéd értekezés a rossz versekről

Írtam egy rossz verset. Hogy mitől lett rossz, nem tudom, miként azt se, mitől lett volna jó, ha azt írtam volna. Valami nyilván nem volt benne a helyén, bár nem tudom, miért kellene a versben mindennek a helyén lennie, s főleg azt, hol a helye bárminek is a versben, legfeljebb csak, hogy valami hova kívánkozik benne. Főképpen hogy attól is lehet jó egy vers, épp attól, hogy valami nincs benne a helyén, hogy valami ne legyen a helyén benne, amitől a szóban forgó vers, s csakis attól, jó lesz. (Hogy az ártatlanság boldog napjai Vörösmarty eltépett szüzének gyöngéje öltönyén üssenek ki legott.)

A legegyszerűbb nyilván az volna, ha egyszerűen nem írnánk rossz verset. (De akkor hogyan írnánk, hogyan írhatnánk jót, ha nem tudnánk, az mihez képest jó. Megoldás lehet még, hogy ne mi írjuk a rossz verseket.)

S az is üdítő lehetne, ha nem is olvasnánk rossz verseket.

Csak hogy a rossz vers mindig váratlanul, alattomban csap le rád. Például olvasni kezdesz valamit, hisz a szerzője szerint – vagy egyszerűen csak pusztá jóhiszeműségből – azt feltételeznéd, hogy most biztosan jó vers került eléd, s mire észbe kapnál, már késő... mintha hátulról sújtanának le rád (vagy gáncsot vetve neked nyúlsz ki tőle, mint a béka).

Lehet, pusztá önvédelemből, nem is kellene verseket olvasnod, így a rosszszaktól is bizonyosan megkímélhetnéd magad. Ha meg egyáltalán nem is írnál verset, bizonyos, hogy rossz se kerülne ki a kezéd közül. (Vagy mégis?... sose tudhatod.) S akkor helyén lenne minden a világban? De mi van, ha akkor van minden a helyén körötted, ha valamiről úgy gondolod – bár sejtésed sincs, mi –, nincs a helyén versedben. Bár így lehet ezzel a többi rosszvers-költő is, köztük persze a jók is. Amiből az is következik, hogy a rossz versek úgy törnek rád, mint a váratlan katasztrófák. Kiszámíthatatlanul, azaz – elkerülhetetlenek. Egyvalamiben reménykedhetünk csak: hogy túléljük őket.

S abban is persze, hogy nem a rossz verseink élnek túl bennünket. Vagy ha mégis, hát abban, hogy létük nélkül nem lehetne teljes a világ.

(Karvalycsőrükből pacsirtahang árad –
kiiirtod-e őket,
ha kivágod a fákat?)

Önarckép, melyben a szerző versbéli énje maga elé tekint

Karszékébe dermedt öreg –
szalma se már, csak tölt törek.
Szeme ege holdján pihen,
hűlt vér meszes ereiben.
Nem ért okozatot s okot,
nyála fagyott földre csorog.

Jó lesz sietni

a kikötői zsvivaj
hanyag színei
a nappal vásznán

távoli álmomból
ér ide a szél
elkorbácsolja a tengert

jó ha siet
kikötni az ember

Hangverseny

*„Amikor a közönség megérkezik, a zenészek felállnak,
és megköszönik az el sem hangzott tapsot. Nem is lehet
taps, hiszen az előadás még nem kezdődött el.”*

(Harag György próbanaplójából)

A zenészek felállnak mély este van
sorjáznak vissza a színhelyek bugyrok
elveszített utak lépcsők képek

A zenészek felállnak – itt az ős
kék ködökben a koncertterem-világ
halottak foszlott bőre leng a fákon

Sarkig tánul egy rég elkorhadt ajtó
fény dereng sosem-volt hálósobákból
mítoszok süvöltő szele csap arcul

Bőrödet magadra húzod s magadra
hunyt szemmel rejtőzöl a világ elől
idegen pupillák torkolattüze villan

Egy ágy indul feléd apád halálos ágya
a zenészek felállnak hallgat a város
zsebóra ketyeg: a hold hó lesz nemsokára hó

A szél rég messze tűnt gyermek hüppögését hozza
kopolyúd lüktet csőröd összezámul
hangok kergetik egymást léted barlangrendszerében

A zenészek felállnak mély este van
szél süvölt zsebóra ketyeg s nem tapsolsz
most sem koldus teremtmő kóbor isten